



**Definícia a obsah iných dokumentov manažmentu
chránených území a druhov
a postup pri ich príprave a schvaľovaní**

Schválil Ing. Mgr. Tomáš Taraba, podpredseda vlády Slovenskej republiky a
minister životného prostredia Slovenskej republiky
dňa 25. júna 2024

Definícia a obsah iných dokumentov manažmentu chránených území a druhov a postup pri ich príprave a schvaľovaní

I. Úvod

Uznesením č. 426 z 28. júna 2022 vláda Slovenskej republiky schválila **Program Slovensko 2021 – 2027** (P SK). Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) ako sprostredkovateľský orgán pre P SK pripravuje podklady pre jednotlivé výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „výzva“) podľa schváleného harmonogramu výziev.

Predpokladom pre vyhlásenie výzvy na realizáciu manažmentových opatrení v rámci P SK, v opatrení **2.7.1 Vypracovanie a realizácia schválených dokumentov manažmentu osobitne chránených častí prírody a krajiny**, hlavne v územiach **sústavy Natura 2000 (v súlade s PAF - prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 na roky 2021 – 2027¹) a územiach medzinárodného významu), ako aj chránených druhov**, je schválenie:

- **dokumentov starostlivosti** o osobitne chránené časti prírody a krajiny (ďalej len „dokumenty starostlivosti“) **v súlade s § 54 ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) až d) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)** alebo
- **iných dokumentov manažmentu chránených území a druhov** (ďalej len „iné dokumenty manažmentu“), **ktoré nie sú v zákone o ochrane prírody a krajiny definované.**

Tento materiál definuje pojem *iné dokumenty manažmentu*, ich obsah, ako aj postup pre ich spracovanie a schvaľovanie. Bude zverejnený pre využitie vo výzvach aktuálneho operačného programu (P SK), resp. z iného programu financovaného z fondov EÚ.

II. Definícia iných dokumentov manažmentu vo vzťahu k dokumentácii ochrany prírody a krajiny podľa platných právnych predpisov

Iné dokumenty manažmentu pre aktivity v rámci P SK, v opatrení 2.7.1, resp. z iného programu financovaného z fondov EÚ, sú **alternatívou k dokumentácii ochrany prírody a krajiny** vypracovanej a schválenej **podľa platných právnych predpisov** v oblasti ochrany prírody a krajiny, menovite dokumentov starostlivosti², ktorými sú v rámci aktivít program starostlivosti a program záchrany o chránené územia a/alebo o chránené druhy rastlín a živočíchov, ako aj zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu. Programy starostlivosti o chránené územia schvaľuje vláda Slovenskej republiky alebo okresné úrady v sídle kraja, programy starostlivosti, resp. programy záchrany chránených druhov, schvaľuje MŽP SR. V oboch prípadoch je príprava uvedených dokumentov starostlivosti časovo i odborné náročná, najmä tam, kde ide o rozsiahle územia a vyžaduje sa vykonať terénny prieskum, vypracovať podrobnú analytickú časť a konzultovať navrhované ciele a opatrenia a potreby spolupráce so širokým spektrom zainteresovaných subjektov. Pri schvaľovaní programov starostlivosti o chránené územia sú spravidla potrebné opakované pracovné stretnutia a s tým súvisiace úpravy materiálu.

¹ <https://www.minzp.sk/natura2000/prioritny-akcny-ramec-financovania-natura-2000-slovenskej-republike/>

² Podrobnosti k týmto dokumentom starostlivosti sú uvedené v § 54 ods. 5 až 9 zákona o ochrane prírody a krajiny a v § 26 ods. 1, 3, 4 a 6 a 7 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, resp. v jej prílohách č. 20, 22, 23 a 25.

Preto aj v rámci prípravy P SK bolo dohodnuté, že pre splnenie stanovených cieľov a indikátorov P SK **bude umožnené realizovať ochrannárske opatrenia na základe schválených programov starostlivosti a programov záchrany, zásad starostlivosti, ako aj na základe iných dokumentov manažmentu.**

Iné dokumenty manažmentu sú určené **pre prípady, kedy** nie je možné alebo nie je účelné vypracovať program starostlivosti, resp. program záchrany pre celé územie, ale v chránenom území **je potrebné v určitých lokalitách realizovať opatrenia** pre druhy a biotopy európskeho významu na dosiahnutie ich priaznivého stavu a/alebo na zachovanie existujúceho stavu týchto biotopov a druhov európskeho významu. Rovnako sú *iné dokumenty manažmentu* určené aj pre prípady, ak sa vyžaduje alebo je plánovaná aktualizácia schváleného programu starostlivosti alebo programu záchrany, avšak aj v čase do jej schválenia je potrebné realizovať opatrenia pre druhy a biotopy.

III. Obsah iných dokumentov manažmentu

Iné dokumenty manažmentu pozostávajú z opisu týchto častí:

1. **Projektové územie** – kód (v prípade území európskeho významu - ÚEV a chránených vtáčích území – CHVÚ), názov, výmera, kraj, okres, obec, obvodová hranica projektového územia v *.shp alebo *.tml a export .jpeg so zobrazením hranice ÚEV/CHVÚ s vyznačením projektového územia;
2. **Biotopy a druhy európskeho významu** (vrátane druhov vtáctva), ktoré sú predmetom ochrany v projektovom území, prípadne aj iné biotopy a druhy európskeho významu (podľa tabuľkového prehľadu v prílohe č. 1) - zoznam, celkový stav v rámci Slovenskej republiky (pri ÚEV aj v biogeografickom regióne) a v predmetnom ÚEV/CHVÚ, výskyt/výmera v predmetnom území, prípadne mapa; v odôvodnených prípadoch aj mimo území sústavy Natura 2000;
3. **Problémy v projektovom území** – popis, odkaz na vplyvy a ohrozenia (v tabuľkovom prehľade v prílohe č. 2) a prípadne iné vplyvy;
4. **Navrhované riešenia** – popis opatrení potrebných na zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov a biotopov³, časový rámc, zodpovednosti, účasť Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) alebo správy národného parku, napr. formou partnerstva;
5. **Navrhované opatrenia** pre jednotlivé biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území. Opatrenia vyplývajú predovšetkým zo zásad starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu (v prílohe č. 3)⁴ a sú spresnené na projektové územie, aj s ohľadom na údaje uvedené v zdrojoch informácií (v prílohe č. 4 predkladaného materiálu); súčasťou tejto kapitoly je aj určenie rizík, ktoré sú identifikované v danom území pre plnenie jednotlivých opatrení, napr. pokračovanie kosenia alebo spásania travinných biotopov. V prípade manažmentových opatrení realizovaných v lesných biotopoch, navrhované opatrenia nemôžu byť v rozpore s dokumentmi starostlivosti o lesy⁵, ktoré sú dokumentáciou ochrany prírody a krajiny podľa § 54 ods. 2 písm. f) zákona o ochrane prírody a krajiny.
6. **Cieľový stav biotopov a druhov európskeho významu** (v prípade ÚEV na úrovni biogeografického regiónu a v rámci projektového územia) a očakávané prínosy/výsledky - výmera, na ktorej sa budú realizovať opatrenia pre biotopy európskeho významu a druhy

³ Napr. **obnova lokalít pre biotopy/druhy, manažment lokality, rekonštrukcia a/alebo budovanie infraštruktúry** (vhodné príklady infraštruktúry budú uvedené vo výzve) a **poskytovanie služieb pre návštevníkov chránených území, najmä s cieľom ochrany biodiverzity a usmerňovania návštevnosti** nachádzajúcich sa v záujmovej lokalite alebo prezentujúce hodnoty záujmovej lokality, a i.

⁴ **Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu** sú dokumentáciou ochrany prírody a krajiny podľa § 54 ods. 7 zákona o ochrane prírody a krajiny, schválenou uznesením Porady vedenia MŽP SR č. 24 z 3. marca 2022

⁵ § 2 písm. a) zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch

európskeho významu; zlepšenie podmienok pre iné biotopy a druhy; zvýšenie výmery biotopu, zväčšenie populácie druhu a i.;

7. **Informácia o zapojení vlastníkov, správcov alebo nájomcov dotknutých pozemkov – opis súladu prípravy iných dokumentov manažmentu s participatívnym prístupom definovaným v článku 2.1. usmernenia MŽP SR pre odborné organizácie ochrany prírody a krajiny** (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky a správy národných parkov), ktoré sa týka vyhlasovania chránených území a programov starostlivosti (v prílohe č. 5 predkladaného materiálu) ak je vlastníkom alebo správcom pozemkov, na ktorých bude projekt realizovaný a ktoré sú v majetku alebo správe subjektu, ktorý je zároveň vypracovateľom tohto iného dokumentu manažmentu, v tejto časti dokumentu sa uvedie táto skutočnosť. V prípade, ak je vlastníkom alebo správcom pozemkov, na ktorých sa realizuje projekt a pre ktoré je vypracovaný iný dokument manažmentu, iný subjekt ako spracovateľ iného dokumentu manažmentu, uvádza sa zoznam subjektov, ktorých sa to týka a zároveň je potrebné uviesť a popísať, akým spôsobom bol vlastník alebo správca pozemku oslovený a zapojený do prípravy a spracovania zámeru projektu, návrhu a spracovania aktivít a v budúcnosti aj pri realizácii opatrení projektu. Uvádza sa zároveň stanovisko a vyjadrenie správcu alebo vlastníka pozemkov a možnosti a rozsah ich zapojenia do projektu. V prípade, ak sú predmetné pozemky v nájme ďalšieho subjektu, ktorý zabezpečuje ich využívanie alebo obhospodarovanie, primerane sa popíše informovanie a zapojenie aj nájomcu. V prípade, že projektové územie je súčasťou národného parku, návrh projektového zámeru bude prezentovaný zo strany správy tohto národného parku na zasadnutí rady národného parku; Zapojenie vlastníkov je plne v súlade s uvedeným usmernením MŽP SR. Iné dokumenty manažmentu nie je možné pripraviť ani schváliť bez zapojenia dotknutých subjektov.
8. **Ďalšie relevantné informácie**, napr. presné odkazy na odborné publikácie, výskumy (a ich výsledky), odborné návrhy programov starostlivosti a i.;
9. **Meno a adresa spracovávateľa iných dokumentov manažmentu.**

IV. Postup pre spracovanie a schvaľovanie iných dokumentov manažmentu

Predkladatelia postupujú pri príprave a schvaľovaní iných dokumentov manažmentu podľa nasledovných 5 krokov:

Prvým krokom je **preverenie**, či pre daný druh európskeho významu alebo chránené územie **nebol schválený dokument starostlivosti** alebo **či sa opatrenia pre tento druh v rámci ÚEV nenachádzajú v dostatočnom rozsahu v zásadách starostlivosti** o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu. Prehľad tejto dokumentácie ochrany prírody a krajiny je možné vyhľadať v zdrojoch informácií uvedených v prílohe č. 4 predkladaného materiálu, ďalšiu dokumentáciu na webovom sídle MŽP SR <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/ine-dokumenty-manazmentu-k-programu-slovensko/>. V prípade pochybností spracovateľ iných dokumentov manažmentu kontaktuje ŠOP SR.

Iný dokument manažmentu pre účely P SK, resp. z iného programu financovaného z fondov EÚ, sa vypracuje ak:

- dokumentácia pre chránené územie alebo chránený druh už nie platná (skončilo sa obdobie, na ktoré bola schválená) alebo
- pre chránené územie alebo chránený druh nie je spracovaná a platná dokumentácia podľa § 54 ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) až d) zákona o ochrane prírody a krajiny a/alebo
- pre chránené územie alebo chránený druh bola spracovaná *ďalšia dokumentácia k Operačnému programu Kvalita životného prostredia* a bolo by žiadúce, aby sa v nastavených manažmentových opatreniach pokračovalo.

Druhým krokom je **sústredenie informácie** o projektovom území a jeho prírodných hodnotách podľa obsahu uvedeného v časti III predkladaného materiálu. Informácie o zdrojoch údajov k príprave *iného dokumentu manažmentu* sú uvedené v prílohe č. 4 predkladaného materiálu. V prípade pochybností spracovateľ *iného dokumentu manažmentu* kontaktuje ŠOP SR.

Tretím krokom je **spracovanie iného dokumentu manažmentu** podľa obsahu uvedeného v časti III. *Iné dokumenty manažmentu* spracúva ŠOP SR, správa národného parku (§ 65a a 65b zákona o ochrane prírody a krajiny) alebo odborne spôsobilá osoba (podľa § 55 zákona o ochrane prírody a krajiny). V tomto kroku je potrebné zapojenie vlastníkov a užívateľov dotknutých pozemkov s participatívnym prístupom definovaným v článku 2.1. usmernenia MŽP SR pre odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (podrobnosti sú uvedené v bode 7 vyššie).

Štvrtým krokom je **predloženie iného dokumentu manažmentu na schválenie**. Vypracovaný dokument (podľa obsahu uvedeného v časti III) predkladateľ žiadosti o nenávratný finančný príspevok zašle na SOPaB.

Piatym krokom je **schvaľovanie iného dokumentu manažmentu**. *Iné dokumenty manažmentu* schvaľuje minister životného prostredia, pričom proces schvaľovania pozostáva z týchto častí:

- a) SOPaB, v prípade národných parkov v súčinnosti so sekciou národných parkov, v lehote do 30 dní od obdržania návrhu *iného dokumentu manažmentu* vydá **stanovisko** (súhlas, nesúhlas s odôvodnením) na základe vyhodnotenia nasledovných skutočností:
 - zameranie *iných dokumentov manažmentu* na biotopy a druhy európskeho významu, ktoré sú prioritou podpory z P SK (uvedené v prílohe č. 1 predkladaného materiálu);
 - miera, ktorou navrhované opatrenia prispievajú k naplneniu cieľov pre biotopy a druhy európskeho významu, ktoré sú prioritou podpory z P SK;
 - odbornosť riešenia projektu (napr. primeranosť navrhovaných opatrení pre biotopy alebo druhy);
 - udržateľnosť aktivít pre ďalšie obdobie;
 - využiteľnosť *iných dokumentov manažmentu* pri príprave dokumentácie ochrany prírody a krajiny podľa zákona o ochrane prírody a krajiny;
 - stanoviská dotknutých subjektov (kde sa to vyžaduje).

V prípade nesúhlasného stanoviska k návrhu *iného dokumentu manažmentu* zašle SOPaB v lehote do 5 pracovných dní po vydaní nesúhlasného stanoviska list predkladateľovi s odôvodnením zamietnutia; predkladateľ má možnosť *iný dokument manažmentu* upraviť a opätovne predložiť na schválenie.

V prípade súhlasného stanoviska predkladá SOPaB ministrovi životného prostredia toto stanovisko spolu so samotným návrhom *iného dokumentu manažmentu* na schválenie/neschválenie;

- b) SOPaB zašle predkladateľovi (a na vedomie SEPP) **písomnú informáciu** o schválení/neschválení ním predloženého *iného dokumentu manažmentu* ministrom životného prostredia;
- c) SOPaB zabezpečí v lehote do 7 dní od schválenia *iného dokumentu manažmentu* ministrom životného prostredia **zverejnenie schváleného iného dokumentu manažmentu** na webovom sídle MŽP SR, ako aj na webovom sídle ŠOP SR tak, aby bol prístupný širokej verejnosti.

Zoznam príloh:

1. Prehľad biotopov európskeho významu, druhov európskeho významu a druhov vtáctva, ktoré sú prioritou pre podporu z fondov EÚ a ich cieľový stav do roku 2030
2. Prehľad vplyvov a ohrození
3. Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu
4. Zdroje informácií
5. Usmernenie generálnej riaditeľky sekcie ochrany prírody a biodiverzity Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k dokumentácii ochrany prírody a krajiny týkajúce sa vyhlasovania chránených území a programov starostlivosti zo dňa 8. apríla 2024